

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra DE FREMMEDE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 99. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353511983504/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

Det var en kold og temmelig mørk VinterAften — den 16de Januari 1772 — at en middelaldrende Mand, gik med langsomme Skrit, nedhængende Hoved og Armene over Kors op og ned ved Canalen — Han var indsvøbt i en stor RegnKappe, og saavit som Maanens ringe Lysning tillod mig at skjønne, af et kummerligt og mørkt Udseende; et levende Billede af den fortvivlede Armod — I det øvrige var der saa noget besynderligt, og om jeg tør udtrykke mig saaledes, noget tragi-comisk i al hans Adfærd, at det næstendeel ligesaameget var min naturlige Nysgjerrighed, som den billige Frygt og Medlidenhed, der bevægede mig til at oppebie denne SpadseereGangs Udfald, da jeg af en Hændelse var blevet Vidne til den — I dette Forsæt skjulte jeg mig under et Keller-Skuur — under hvilket mine Læsere behager, kun saaledes, at jeg ikke taber min Mand af Sigte — Han var, for Resten, paa mig og Vægteren nær — om hvilken jeg i forbigaaende maac anmærke, at han just dengang blev plaget af en foruroeligende Drøm, formodentlig om Klammerie, Spanske Kapper, hælde Tyve-Koster, TugtHuuse eller sligt — paa mig og Vægteren nær, siger jeg, var han naturligt nok saa || allene og saa uforstyrret her, som han kunde have været i nogen af vore Professorers Lectier; eller det, som næsten løb ud paa det samme, han troede dog at være det. Thi om og en Spillere, som sprang hen til en Jøde, eller en Jøde, som travede hen til en Hofmand, eller en Hofmand som dansede hen til en af Stadens Nymphes, eller en Nymphes, som hoppede hen paa en DantseBoed, af og til løb ham paa Armen, saa var han dog i alt for dybe Tanker til at mærke det; og de agtede, som man kan troe ligesaalidet paa ham, som han paa dem — Men naar Maanen undertiden brød frem igjennem Skyerne, og med et mat Skin spillede paa Vandet, saa løb han hastig derhen, blev med et staaende stille og betrag-

tede det med den største Opmærksomhed —
saa løb han igjen et Par Skrit frem, og saa et Par
tilbage, ligesom en, der søgte hvor — — — saa slog
han Hænderne sammen over Hovedet, og gjorde
en heftig Bevægelse, ligesom en, der nu vil — — — 5
og saa vendte han sig om, og drog et dybt Suk —
— — — maaskee, fordi det var saa koldt — Imidler-
tid kom Skyen igjen for Maanen, og med den, som
jeg da sluttede og han siden tilstoed mig, altid en
mørk, fortrædelig, venlig, godgjørende Tanke til 10
hans Sjæl — Dem af mine Læsere, som maaskee
vil forundre sig over denne Sammen-Sætning af
Bi-Ord, maae jeg sige, at jo fortrædeligere, jo ær-
gerligere saadan en Tanke var, med desto større
Ret fortjente den Navn af en Vel-Gjerning imod 15
hans Familie, og ham selv — Den oplivede hans
halvdøde Sjæl til Følelser, og vakte den op, af den
ligeGYldige, kolde, uvirksomme Tilstand, som ved
slige Leyligheder er saa farlig; den var Moder til
en lang Række af andre Betragtninger, som gjorde, 20
at han paa nogen Tid glemte sit grusomme For-
sæt, fordi de gjorde dybe Indtryk paa ham — Den
gladeste Forestilling skulde derimod have gledet
bort over en Sjæl, som min fortvivlede Ridders —
En lykkelig Nar, en rig Epicuræer, en æred Hykk- 25
lere, et mægtigt Uhyre, som skulde retskaffen
bandes først, hindrede ham meer end engang i at
tænke paa det ulykkelige Spring — Dyden med
alle sine Yndigheder, alle sine fortryllende Skjøn-
heder, skulde derimod kun have befordret det, 30
om han ellers et Øyeblik havde været i Stand til at
betragte saa glad og opmuntrende en Gjenstand —
Thi han var, imellem os at sige, engang for alle
overbevist om, at om Dyd, og Redelighed virkelig
endnu opholdt sig paa vor Jord-Kugle, saa maatte 35
det være — — — paa Bunden af Canalen — Med faae
Ord, han holdt disse prægtige Navne, hvormed
Menniskets Børn ere blevne enige, at pryde dem
af deres Handlinger, som de synes vel om, for

Lyd uden Bemærkelse; og han var i den stadige Tanke, at den sande Dyd ikke fandtes, uden i Him-
 melen, i vore Bøger, og, som det da forstaaes af
 sig selv, i hans eget Hjerter — Men det er endnu for
 5 tiiligt, at sige mine Læsere, hvad der havde bragt
 ham paa denne urimelige Fordom, og Tid efter
 anden hærde ham meer og meer deri, indtil den
 var blevet uovervindelig — Jeg vil snart faae Ley-
 lighed at gjøre dem nøyere bekendte med hans
 10 Karakter, hvilken det er nødvendigt, at de maae
 vide, ikke fordi den skulde være saa besynderlig,
 thi jeg kjender hundrede af hans Tænkemaade,
 men fordi han er en af mine Hoved-Personer —

Et Korteer havde jeg allerede været hans Til-
 15 skuere, og Tiden begyndte at blive mig lang — Ikke,
 at mig skulde have længtes efter at see, hvorledes
 han bar sig ad med at drukne sig — Saa unatur-
 lig tænker jeg ikke — Men mig længtes, maaskee,
 af en Mennisket temmelig sædvanlig Tænkemaade,
 20 efter || at gjøre en god Gjerning paa en andens
 Bekostning, ved at frelse ham, og at raabe om
 Hjelp, naar det var paa Nibbet; thi før troede jeg
 desuden, hverken med Ret, eller med Fordeel, el-
 ler engang med Sikkerhed, at kunde tiltale ham —
 25 Maaskee og at dette kun var en hemmelig Beslut-
 ning hos mig, og at jeg blot længtes efter at see
 Udfaldet, uden at gjøre mig nogen besynderlig
 Eftertanke om, hvorledes det kunde blive — Mue-
 ligt, at Tiden blot blev mig lang, fordi jeg frøs, og
 30 at jeg allene blev staaende, fordi jeg allerede hav-
 de staaet saalænge — Alt dette kan jeg ligesaa lidet
 gjøre Regnskab for, som en Statsmand undertiden
 kan udfinde de første DriveFjære til Hoved-Foran-
 dringerne i Europa — Vist er det, at den tykfal-
 35 dende Sne temmelig stærkt begyndte, at kjølne
 min Nysgjerrighed; da Manden i Regn-Kappen,
 med et standsede, for at stirre paa en Ting, der
 ikke kunde andet, end tildrøge sig min Opmærk-
 somhed isamme Øyeblik, som hans, da mine Øyne